

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

[Signature] С.М. Волощук

09.06.2026 р.

**Програма індивідуальної усної співбесіди
з предмету «Історія України»
для вступників на основі базової середньої
освіти (9 класів) для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового
молодшого бакалавра**

Укладачі: Волощук С.М.
Фречка О.В.

РОЗРОБЛЕНО ТА СХВАЛЕНО

цикловою комісією суспільних та природничих дисциплін

протокол № 5 від 12.05.2026 р.

Голова циклової комісії *[Signature]* О.В.Фречка

РОЗГЛЯНУТО

Приймальною комісією ВСП «УТЕФК ДТЕУ»

протокол № 5 від 09.06.2026 р.

Пояснювальна записка

Програма вступного випробування за своїм змістом охоплює систематичний курс «Історія України» за 5–9 класи. Випробування спрямоване на комплексну перевірку знань, умінь та навичок, набутих вступниками за час навчання у закладах загальної середньої освіти. Оцінювання рівня підготовки абітурієнтів здійснюється у формі індивідуальної усної співбесіди. Опитування проводиться за чітко визначеним переліком питань, розроблених на основі змістових ліній цієї програми.

Головною метою вступного випробування є об'єктивне визначення відповідності навчальних досягнень абітурієнтів вимогам освітнього стандарту, а також оцінювання рівня сформованості їхньої історичної компетентності.

Програма передбачає перевірку в абітурієнтів знань про основні політичні, соціально-економічні явища, процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів та умінь. Випробування спрямоване на комплексну перевірку знань, умінь та навичок, набутих вступниками за час навчання у закладах загальної середньої освіти.

У ході співбесіди перевірку підлягають:

- хронологічні та просторові знання: розуміння логіки та послідовності історичних подій, а також умінь орієнтуватися на історичній карті.
- фактологічні знання: засвоєння ключових політичних, соціально-економічних та культурних явищ і процесів минулого України.
- роль особистості в історії: розуміння значення видатних історичних діячів у державотворчих та суспільних процесах.
- аналітичні вміння: здатність встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, порівнювати історичні факти, формулювати самостійні висновки та критично оцінювати історичні джерела.

З предмету «Історія України» абітурієнт повинен **знати**:

- сутність основних проблем історії народу України;
- основні закони та етапи розвитку людського суспільства від найдавніших часів до початку XX ст.;

- суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- зародження та розвиток української державності;
- витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах;
- історичні події;
- процеси розбудови сучасної незалежної української держави;
- діяльність історичних осіб.

З предмету «Історія України» абітурієнт повинен **вміти**:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- встановлювати послідовність, відповідність та синхронність історичних явищ, процесів, подій;
- визначати найважливіші зміни, що відбувалися в житті людства, значення найважливіших подій в історії України;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану інформацію;
- орієнтуватись у науковій періодизації історії України;
- вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою, працювати з першоджерелами, літературою;
- аргументовано на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему.

Структура програми:

1. Вступ.
2. Найдавніша історія України.
3. Утворення і розвиток держави Україна-Русь (Київська держава).
4. Королівство Руське (Галицько-Волинське князівство).
5. Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави у IX- XIV ст.
6. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.)

7. Українські землі під владою Речі Посполитої. Наростання національно - визвольної боротьби українського народу.
8. Національно - культурний рух в Україні в другій половині XVI – першій половині XVII ст.
9. Національно - визвольна війна українського народу середини XVII ст.
10. Українські землі в другій половині XVII ст.
11. Українські землі наприкінці XVII – першій половині XVIII ст.
12. Українські землі у другій половині XVIII ст.
13. Культура України другої половини XVII – другої половини XVIII ст.
14. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
15. Українські землі в другій половині XIX ст.
16. Культура в Україні у XIX ст.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1.Вступ

Предмет історії України, її періодизація. Джерела.

2. Найдавніша історія України.

Поява і розселення людей на території України. Кам'яний вік. Палеоліт. Мезоліт. Неоліт. Енеоліт. Трипільська культура. Бронзовий вік. Племена раннього залізного віку на території України: кіммерійці, скіфи, сармати (суспільний устрій, релігія, господарство, військова справа). Античні міста-держави на території України. Велике переселення народів. Давні слов'яни (походження; господарство; розселення). Племена східних слов'ян (заняття, вірування, побут та звичаї).

3.Утворення і розвиток держави Україна-Русь (Київська держава).

Розселення східнослов'янських племінних союзів. Аскольд. Утворення Київської Русі. Внутрішньополітична та зовнішньополітична діяльність князів: Олега, Ігоря, Ольги. Правління Святослава. Правління Володимира Великого. Запровадження християнства як державної релігії. Князування Ярослава Мудрого. Правління Ярославичів. Любецький князівський з'їзд. Князування

Володимира Мономаха. Причини роздробленості Київської Русі. Наслідки розпаду Київської Русі.

4. Королівство Руське (Галицько-Волинське князівство).

Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Правління князя Романа Мстиславовича. Князювання Данила Галицького. Доля Галицько-Волинського князівства після смерті Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Наслідки золотоординського ярма для українських земель.

5. Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави у IX- XIV ст.

Суспільно-політичне та господарське життя Київської Русі. Суспільно-політичне та господарське життя Галицько-Волинської держави. Розвиток освіти та культури Київської Русі. Будівництво Софійського собору та Золотих Воріт в Києві. Створення Остромирового Євангелія. «Повість минулих літ». «Слово о полку Ігоревім». Розвиток освіти та культури Галицько-Волинської держави. Поширення писемності.

6. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.)

Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу Литовської держави. Кревська унія. Політичне становище українських земель після унії. Правління князя Вітовта. Городельська унія. Князювання Свидригайла Ольгердовича. Відновлення та остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства та його перехід у васальну залежність від Туреччини. Виникнення українського козацтва. Включення Закарпаття до складу Угорщини, Московсько-литовські війни. Господарське життя України. Магдебурзьке право. Соціальний устрій. Литовські статuti.

7. Українські землі під владою Речі Посполитої. Наростання національно - визвольної боротьби українського народу

Зміни у соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Д. Вишневецький. Козацькі повстання 90-х років XVI ст.. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Реєстрове козацтво. Участь

українського козацтва в Хотинській війні. П. Конашевич-Сагайдачний. Козацькі повстання 20-х – 30-х років XVII ст.

8. Національно - культурний рух в Україні в другій половині XVI – першій половині XVII ст.

Православна церква в другій половині XVI ст Реформаційні та контрреформаційні рухи в Україні. Братський рух. Пересопницьке Євангеліє. Берестейська церковна унія та її вплив на церковне життя. Православна церква в першій половині XVII ст. Петро Могила. Розвиток освіти та культури. Острозька академія. Києво-Могилянський колегіум. Друкарство (Швайпольт Фіоль, Франциск Скорина, Іван Федоров).

9. Національно - визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Причини, характер та рушійні сили національно-визвольної війни українського народу. Воєнні дії 1648-1649 рр. Утворення Української козацької держави – Війська Запорозького. Зборівський мирний договір. Воєнно-політичні події 1650-1653 рр. Білоцерківський договір. Українсько-московські відносини. Переяславська рада. Березневі статті та їх значення. Завершення війни.

10. Українські землі в другій половині XVII ст.

Гетьманування І.Виговського. Умови Гадяцького договору. Московсько-українська війна 1658-1659 рр. та її наслідки. Гетьманування Юрія Хмельницького. Початок поділу України. Період «Руїни» та його наслідки. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Умови та значення для України Бахчисарайського мирного договору та «Вічного миру». Іван Сірко. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Слобідська Україна.

11. Українські землі наприкінці XVII – першій половині XVIII ст.

Гетьманування І. Мазепи. Причини, перебіг та наслідки національно-визвольного повстання на Правобережжі у 1702-1704 рр. Семен Палій. Переговори Мазепи зі шведською стороною і перехід на бік Швеції. Воєнно-політичні акції Петра I проти українців. Полтавська битва та її наслідки для України. Конституція П. Орлика та її історичне значення. Гетьманування І. Скоропадського. Обмеження автономії Гетьманщини. Перша Малоросійська

колегія. Гетьманування П. Полуботка. Гетьманування Д. Апостола Правління гетьманського уряду.

12. Українські землі у другій половині XVIII ст.

Гетьманування К. Розумовського. Остаточна ліквідація гетьманства. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Гайдамацький та опришківський рухи. Коліївщина. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Приєднання Кримського ханства до Росії.

13. Культура України другої половини XVII – другої половини XVIII ст.

Стан освіти та книгодрукування. Наука. Розвиток літератури: Л. Баранович, І. Гізель, літописи Г.Габ'янки та С. Величка, «Літопис самовидця». Архітектура, графіка та малярство. Видатні українські композитори: А. Ведель, Д. Бортнянський, М.Березовський. Театральне мистецтво. Архітектура та образотворче мистецтво.

14. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст

Адміністративно-територіальний устрій українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Національне відродження в Україні. Декабристський рух в Україні. Південне половині XIX ст. товариство. Кирило-Мефодіївське братство. Т.Г. Шевченко. Російські та польські суспільні рухи. Виступи під проводом Устима Кармелюка. Київська козаччина. Включення західноукраїнських земель до Австрійської імперії. Реформи Марії Терезії та Йосифа II. Соціально-економічний розвиток Західної України. Антифеодальна боротьба на західноукраїнських землях. Повстання під проводом Л. Кобилиці. «Холерні бунти» в Закарпатті. «Руська трійця». Революція 1848 – 1849 рр. на західноукраїнських землях. Діяльність Головної руської ради.

15. Українські землі в другій половині XIX ст.

Селянська реформа 1861 р.: мета, зміст, та наслідки. Реформи 1860-1870-х рр. Політика російського царизму щодо України. Соціально-економічний розвиток Наддніпрянської України: сільське господарство, промисловість, торгівля, фінанси. Валуєвський циркуляр (1863 р.). Емський указ (1876 р.). Російський

визвольний рух в Україні. Польський визвольний рух в Україні. Хлопомани. Український визвольний рух. Діяльність громад. Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Діяльність народників в Україні. Діяльність «тарасівців». Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Соціально-економічний розвиток Галичини, Буковини та Закарпаття. Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Суспільно- політичні рухи в Західній Україні. Народовці (українофіли). Радикали. Москвофіли. Утворення політичних партій.

16. Культура в Україні у XIX ст.

Розвиток освіти, науки. Література. «Історія Русів». Становлення та консолідація української нації. Розвиток літератури, архітектури, скульптури та живопису. Театр і музика. Підприємці-меценати.

Список рекомендованої літератури:

1. Власов В.С. Історія України: підручник для 7 кл. К.: Генеза, 2015.
2. Власов В.С. Історія України: підручник для 8 кл. К.: Генеза, 2016.
3. Власов В.С. Історія України: підручник для 9 кл. К.: Літера ЛТД, 2017.
4. Кульчицький С.В. Історія України: довідник для абітурієнтів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів/С.В.Кульчицький, В.С.Власов. К.: Літера ЛТД, 2019. 528 с.
5. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Видання 4-е. К.: Часопис «Критика», 2009. 584 с.

Критерії оцінювання з історії України

Завдання для вступного випробування у формі співбесіди включають програмовий матеріал шкільного курсу історії України з 5 по 9 класи.

Під час співбесіди абітурієнтам пропонується відповісти на чотири завдання різного рівня складності.

Перший рівень включає теоретичне запитання з короткою відповіддю, яке визначає загальне орієнтування в історії України, знання головних дат, ключових постатей, історичної термінології, історико-географічних об'єктів, можливість простими реченнями розповісти про історичну подію чи упізнати її за описом, визначити ключові особливості певного періоду.

Теоретичне завдання цього рівня оцінюється:

0 балів – відповідь на теоретичне запитання відсутня або повністю неправильна.

1 бал - абітурієнт володіє загальними уявленнями про питання, може назвати окремі історичні поняття, дати, установлювати послідовність подій, виокремлює деякі ознаки явищ і процесів.

2 бали – абітурієнт добре володіє навчальним матеріалом, аналізує історичні факти, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, дає порівняльну характеристику історичних явищ, синхронізує події історії України та всесвітньої.

Практичне завдання цього рівня оцінюється:

0 балів – відповідь на практичне завдання відсутня або повністю неправильна.

1 бал - абітурієнт виконує практичну частину завдання не в повній мірі, допускає неточності, демонструє поверхневе розуміння історичних процесів та їх взаємозв'язків, не може чітко обґрунтувати обрані варіанти.

2 бали – відповідь на практичну частину завдань є повною, точною та вичерпною, вступник впевнено застосовує теоретичний матеріал на практиці, демонструє високий рівень розуміння історичних процесів, обґрунтовує свої відповіді, аналізує та простежує зв'язки.

Максимальна кількість балів за завдання першого рівня – 4 бали.

Другий рівень містить чотири прості тести закритої форми з 1 правильною відповіддю, кожна правильна відповідь дозволяє отримати 1 бал.

Максимальна кількість балів за завдання другого рівня – 4 бали.

Третій рівень містить два тестові завдання розгорнутої форми на встановлення відповідностей, кожна правильна відповідь дозволяє отримати 1 бал. Тести передбачають загальне орієнтування і історії, знання основних дат, історичних термінів, впізнавання ключових постатей, історико-географічних об'єктів, особливостей політичного, соціально-економічного та культурного розвитку.

Максимальна кількість балів за завдання третього рівня – 6 балів.

Четвертий рівень включає одне питання згідно програми, що охоплює шкільний курс 5-11 класів (з найдавніших часів до початку ХХІ століття). Завдання передбачає демонстрування достатнього чи високого рівня володіння матеріалом, розгорнуту відповідь, логічно побудовані зв'язки, розуміння історичних процесів та вміння їх аналізувати, обґрунтовувати свою позицію, проводити паралелі, аргументувати висновки.

Завдання цього рівня оцінюється:

0 балів – вступник не приступив до виконання завдання або надана відповідь не містить правильних тверджень, не відповідає змісту поставленого завдання.

1 бал – вступник згадує лише окремі історичні факти, дати або персоналії, які стосуються теми, але не пов'язує їх між собою, логіка та аналіз відсутні, відповідь виглядає як набір уривчастих думок.

2 бали – у відповіді правильно викладено базовий фактологічний матеріал (події, явища), але виклад має суто описовий характер, вступник не намагається пояснити причини чи наслідки подій, а власна позиція або висновки відсутні.

3 бали – матеріал опановано на достатньому рівні, виклад логічний, вступник намагається встановити причинно-наслідкові зв'язки, але аналіз є поверховим, спроба обґрунтувати свою позицію є, але аргументація слабка або містить неточності.

4 бали – вступник демонструє хороше знання історичного контексту, відповідь розгорнута та логічно побудована, причинно-наслідкові зв'язки чітко простежуються, вступник аргументує свою позицію, допущено поодинокі некритичні фактологічні/термінологічні помилки.

5 балів – вступник демонструє глибоке розуміння історичних процесів, відповідь є розгорнутою, структурованою, вступник вміло аналізує події, наводить переконливі аргументи, проводить історичні паралелі.

6 балів – демонструється бездоганне володіння матеріалом та системне історичне мислення, відповідь повністю вичерпна, логічно бездоганна та аналітична, вступник вільно оперує фактами, глибоко аналізує процеси, самостійно обґрунтовує власну позицію, проводить чіткі паралелі (між епохами чи процесами) та формулює зрілі, аргументовані висновки.

Максимальна кількість балів за завдання четвертого рівня – 6 балів.

Загальна кількість балів за всі завдання з предмету «Історія України» складає 20 балів.

Оцінка за співбесіду виставляється згідно набраної суми балів з двох предметів (історія України та українська мова, або математика та українська мова) за 200 – бальною шкалою.

Таблиця відповідності загальної суми балів з двох предметів до 200- бальної шкали оцінювання.

<i>Кількість балів, отриманих за завдання з двох предметів</i>	<i>Відповідність по 200-бальній шкалі</i>
1	100
2	102
3	103
4	105
5	107
6	109
7	111
8	114
9	117

10	120
11	122
12	124
13	126
14	128
15	130
16	132
17	134
18	136
19	138
20	140
21	142
22	144
23	146
24	148
25	150
26	153
27	156
28	159
29	162
30	165
31	168
32	171
33	174
34	177
35	180
36	184
37	188
38	192
39	196
40	200

Вступник, який набрав менше ніж 120 балів до участі у конкурсі не допускається.